

Ung här och nu

Skrivprojekt för skolår 8

Den fria läslusten

År 2008 var det 75 år sedan de första statarskildringarna gavs ut – Moa Martinsons *Kvinnor och äppelträd*, Ivar-Lo Johanssons *God natt jord* och Jan Fridegårds *En natt i juli*. I samband med detta har, i samarbete mellan Statarmuseet i Skåne och Svedala kommun och bibliotek, fokus riktats mot litteraturens och bildningens betydelse förr och nu. Samarbetsprojektet ”Den fria läslusten” har resulterat i en rad olika aktiviteter och program under året (bilaga 2). Skrivprojektet ”Ung här och nu” har genomförts som en del av detta projekt.

Övergripande mål

Målet har varit att inspirera elever till ökat läsande och eget skapande. Vi har också velat lyfta fram viktiga författarskap i litteraturen och därigenom belysa viktiga skeenden i historien och därigenom skapa medvetenhet om demokratiska värden för alla.

Den huvudsakliga målgruppen har varit elever på högstadiet i skolår åtta.

Metod

”Alla har något att berätta”. Liksom statarförfattarna betraktade sin samtid och skildrade det i romanform var vår tanke att eleverna skulle få möjlighet att skildra sin samtid. Både för att inspirera dem till reflektioner över litteraturens och det egna skrivandets betydelse och låta dem medverka till att skapa ett tidsdokument över *vår* tid.

1. *Författarbesök*. Eleverna får träffa ungdomsboksförfattaren Per Nilsson som berättar om sitt eget skrivande och diskuterar skrivande med eleverna.
2. *Besök på statarmuséet*. Eleverna får möjlighet att se utställningen ”Den fria läslusten” och får uppleva statarmiljön. De får också möjlighet att diskutera och reflektera över hur det var då och nu och över berättelsernas betydelse.
3. *Skrivande*. Eleverna arbetar med sina egna texter i svenskundervisningen. Texterna kan vara noveller, dikter etc. utgående från personliga betraktelser av hur det är att leva i Svedala kommun idag.
4. *Antologi*. Texterna publiceras i en antologi som delas ut till samtliga deltagande elever. ”Releaseparty” på skolorna.

Genomförande

En arbetsgrupp bildades med representanter från folkbiblioteket och de tre högstadieskolorna i kommunen (svenskalärare och skolbibliotekarier).

I april besökte författaren Per Nilsson kommunens skolor. Eleverna i årskurs åtta fick träffa honom i dubbelklass. Besöken blev mycket uppskattade av de flesta av eleverna och gav inspiration till reflektion och eget skapande.

Därefter arbetade eleverna i svenskundervisningen med sina egna texter. De hade också möjligheten att göra besök på Statarmuséet för att på så sätt ytterligare knyta an till temat med statarförfattare. Tyvärr var det bara ett fåtal av klasserna som hade möjlighet att göra detta men det pedagogiska program som Statarmuséet har utarbetat för ändamålet kommer istället att användas för framtida besök från Svedala skolor och de klasser som inte gjorde besöken knöt istället an till temat på annat sätt i undervisningen.

I slutet av vårterminen samlades texterna in till antologin. Vi förlängde deadline till början av höstterminen för att alla som ville vara med skulle hinna komma med. Sammanlagt kom det in 215 texter. Texterna var mycket olika alltifrån skildringar av den egna vardagen och kåserier till fantasifulla noveller och betraktande dikter. Lärarna sände elevernas textfiler till kontaktperson på biblioteket som sammanställde dem och sände vidare till tryckeriet. Några av eleverna hade tagit foton som också togs med i boken. Omslagsfotot – bokskogen – hämtades från kommunens bildarkiv.

I mitten av november var boken klar och delades ut till de deltagande eleverna och lärare. På respektive skola var det ”releaseparty” med utdelning av böckerna, högläsning och förfriskningar. Boken finns nu också till utlån på kommunbiblioteken och på skolbiblioteken. Projektet och boken har uppmärksammats lokalpressen (bilaga 3).

I samband med bokens utgivning öppnade även skrivbloggen <http://ungharochnu.blogspot.com> där elever i årskurs 7, 8 och 9 i kommunen kan sända in sina egna texter och få dem publicerade på nätet.

Uppföljning

Utvärdering har gjorts genom samtal och mailkontakter med lärare och enkäter till elever. Enligt lärarna har hela projektet uppfattats positivt av både de deltagande eleverna och de som nu går i årskurs åtta som gärna skulle vilja vara med om något liknande. Författarbesöket blev den inspirationskälla och kick för ett stort antal av eleverna som vi hade hoppats på. Att medverka i en riktig bok och festligheterna vid utgivningen uppskattades mycket.

75% av eleverna som svarat på enkäten uppgav att de tyckte bra eller mycket bra om att skriva till projektet och 85% svarade att de tyckte bra eller mycket bra om boken (bilaga 4). Enkäten sändes ut till svensklärarna i de deltagande klasserna och svarsfrekvensen var ca 70%. I enkäten fick eleverna även möjlighet att lämna egna kommentarer om hur de upplevt projektet. En större andel av de som lämnat egna kommentarer är positiva. Några exempel på svar finns i bilaga 4.

Boken har på många sätt blivit ett verkligt tidsdokument över hur det är att vara ung i ett mindre samhälle i början av 2000-talet. Inte minst genom att texterna är så många och deras olika sätt att skildra vardagen eller tankar om ett mindre vardagligt liv. Vi som har arbetat med projektet är tacksamma att få ha tagit del av dessa skildringar och tankar. En del praktiska svårigheter har det givetvis varit på vägen och det tar vi med oss som erfarenheter inför kommande projekt. Tidsplanen verkade väl tilltagen när vi gjorde planeringen men det visade sig att framförhållningen kan vara ännu bättre än den vi hade – om vi hade informerat tidigare inför läsåret så hade kanske fler sett sig ha möjlighet att göra besök på Statarmuseet. Vi skulle också kunnat göra skriftlig information som gick ut till alla deltagande lärare – och kanske även en informationsfolder till eleverna – för att informationen skulle bli mer likartad till alla elever. Det gick åt mer tid än vi hade räknat med till sammanställningen av texterna,

bl.a. därför att många skrivit med ett annat typsnitt eller liknande än vad vi kommit överens om i arbetsgruppen.

Samarbetet mellan biblioteket, skolan och statarmuséet har varit fruktbart på många sätt och vi ser fram emot att kunna vidareutveckla det framöver i andra projekt.

Långsiktighet/framtiden

De samarbeten som har etablerats under projektet kommer att bland annat resultera i att skolorna har möjlighet att besöka Statarmuseet i samband med att man t.ex. läser om arbetarförfattare och där ta del av det pedagogiska program som utarbetats för ändamålet. Även andra framtida samarbetsprojekt har diskuterats.

För att fortsätta fånga upp och uppmuntra den skaparvilja som vi har sett finns hos eleverna i åldersgruppen har biblioteket planer på att arrangera skrivläger under höstlovet 2009. Skrivbloggen har ännu inte lockat skribenter till sig men vi kommer att ytterligare marknadsföra den på skolorna och hoppas att den ska bli en plattform som kan användas i svenskundervisningen.

Den färdiga antologin finns på kommunbiblioteken och skolbiblioteken. Den har också delats ut till kommunpolitiker verksamma inom ungdomsfrågor. Antologin ger en inblick i hur ungdomarna uppfattar sin vardag och det omgivande samhället som samhällsplanerarna sällan har möjlighet att få på annat sätt.

Denna dokumentation finns tillgänglig på bibliotekets och statarmuseets hemsidor och i Barnens biblioteks metoddatabas.